

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ САМОВРЯДУВАННЯ СІЛЬСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ БЕРЕЖАНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*У. Т. Дудка, здобувач**

ВП НУБіП України "Бережанський агротехнічний інститут"

Розглянуто систему самоврядування сільськими територіями Бережанського району Тернопільської області, яка потребує розроблення комплексної програми соціально-економічного розвитку району із зазначеними пріоритетними напрямками та основними шляхами досягнення цілей.

Система самоврядування, сільські території, забезпечення, соціально-економічний розвиток.

Місцеве самоврядування є одним з найважливіших інститутів сучасного суспільства та являє собою, з одного боку, форму самоорганізації громадян, з іншого, рівень публічної влади та елемент ринкової системи економіки. Таким чином, місцеве самоврядування має значний вплив на сталий розвиток територій, зокрема й сільських.

Соціально-економічний стан суспільства потребує втручання з боку держави, яка забезпечить передачу органам місцевого самоврядування певних функцій управління щодо розв'язання місцевих проблем шляхом розроблення та суміщення регіональних і цільових урядових програм розвитку сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою опрацювання даної проблематики стали праці П. Гайдуцького, В. Коломийчука, Д. Крисанова, Ю. Краснова, М. Орлатого, П. Саблука, В. Терещенка, Л. Шепотько, В. Юрчишина та ін. Проте питання вдосконалення системи самоврядування сільськими територіями Бережанського району Тернопільської області не було розглянуто.

Варто підтримати І. В. Прокопу, який пропонує "сільські аспекти" соціальної, бюджетної, а також регіональної політики узгодити між собою й синтезувати в єдину політику сільського розвитку [9]. Про необхідність соціального облаштування розвитку сільських територій через цільове фінансування конкретних заходів на основі розробки "Стратегії розвитку сільських територій" наголошує П. Т. Саблук [10].

Мета дослідження – визначення пріоритетних напрямів розвитку територій та вдосконалення системи самоврядування сільськими територіями Бережанського району Тернопільської області.

Виклад основного матеріалу. Місцеве самоврядування є однією з найважливіших і наближених до людей складових публічної влади. Ми переконані, що запорукою соціально-економічного розвитку будь-якої території, у тому числі й сільської, є повноцінне й ефективне місцеве самоуправління, але, звичайно, за умови надання відповідних повноважень і

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, академік УААН В. К. Терещенко

фінансування. Тобто, управління власною територією лягає на плечі жителів даної території, які, приймаючи рішення щодо управління територіальною одиницею, несуть повну відповідальність як перед громадою, так і перед державою за витрачені кошти та отримані результати.

Сьогодні можна впевнено сказати, що іноді органам місцевого самоврядування не вистачає повноважень, досвіду, фінансування. Усе це пов'язано з тим, що в Україні тільки формується дієздатний механізм місцевого самоврядування в нових політичних та економічних умовах, а також у межах адміністративно-територіальної реформи. Ресурсне забезпечення й відрегульоване законодавство є ефективним фундаментом під час розбудови сталого розвитку сільської території, але без фінансової самостійності реалізувати місцеве самоуправління просто неможливо. На жаль, тих коштів, які нині Уряд може надати органам місцевого самоврядування, недостатньо, а займатися самофінансуванням не всім громадам до снаги. Ось і виникає проблема за проблемою. Саме повна реалізація можливостей народовладдя є неодмінною умовою динамічного соціально-економічного, культурного розвитку будь-якої території та країни в цілому. Основними принципами сталого розвитку сільської території можна визначити життєздатність і справедливість [8].

Проведений аналіз соціальних, економічних та культурних показників діяльності господарського комплексу Бережанського району Тернопільської області показує тенденцію до зниження виробництва продуктів промисловості та сільського господарства. Основними чинниками стримування соціально-економічного розвитку району є: високий рівень зносу основних фондів; зосередженість великої кількості виробленої сільськогосподарської продукції в особистих селянських господарствах; невисокий рівень платоспроможності сільськогосподарських підприємств; зменшення кількості працівників та неповна зайнятість реального сектору економіки; зменшення бюджетних видатків на всіх щаблях, високі темпи зростання індексу споживчих цін та зменшення реальних доходів громадян; зменшення розмірів вкладень та взагалі припинення капіталовкладень у виробничі об'єкти; зниження конкурентоспроможності продукції через незначну ініціативність підприємств модернізувати свої основні фонди та впроваджувати енерго- й ресурсозберігаючі технології; нерозвинена матеріально-технічна база підприємств ЖКГ; значне зменшення кількості замовлень на будівельну промислову продукцію у зв'язку зі зменшенням будівельних робіт та високою вартістю енергетичних ресурсів; зменшення кількості інвестиційних проектів у розбудові житлових приміщень.

На основі цих чинників було розроблено комплексну програму розвитку району, яка забезпечить збалансований соціально-економічний розвиток Бережанського району Тернопільської області та вдосконалення системи самоврядування сільськими територіями. Програма соціально-економічного та культурного розвитку району висвітлює основні пріоритетні напрями та цілі розвитку, аналізує чинники зовнішнього середовища, які перешкоджають або сприяють подальшому розвитку та визначає головні шляхи виконання поставленої мети. Відповідно до програми було означено основні пріоритетні напрями комплексного розвитку Бережанського району Тернопільської області (див. таблицю).

Пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку району

№ з/п	Пріоритетне завдання соціально-економічного розвитку	Шляхи досягнення
1	Розвиток високопродуктивного АПК	Реконструкція тваринницьких приміщень
2	Впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій	Скорочення споживання енергоресурсів: 1. Проведення модернізації та заміни котлів з переведенням їх на альтернативні види палива на об'єктах комунальної форми власності та соціальної сфери. 2. Впровадження технологій використання електричного теплоаккумуляційного обігріву та гарячого водопостачання на об'єктах комунальної власності й соціальної сфери. 3. Проведення санації об'єктів соціальної сфери, які повністю утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів.
3	Покращення доступу жителів району до соціальної інфраструктури	Наближення якісних освітніх послуг до споживачів сільської місцевості, створення „шкільних округів” на базі кращих ЗОШ I–III ст. та закладів нового типу, організація пришкільних інтернатів для учнів 7–11 класів, забезпечення підвезення учнів до місць навчання.
4	Реконструкція інженерних комунікацій житлово-комунальної сфери	Реконструкція очисних споруд
5	Розвиток інфраструктури охорони навколишнього природного середовища	Нарощування потужностей туристично-рекреаційної інфраструктури в районі. Мікрокредитування господарів сільських садіб із метою доведення до сучасних стандартів і надання методичної та правової допомоги господарям сільських садіб
6	Розбудова об'єктів охорони здоров'я, освіти, культури та спорту	1. Забезпечення зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, культури та освіти. 2. Забезпечення культурних потреб населення, збереження й примноження культурно-мистецьких традицій.
7	Розвиток сучасної інфраструктури сільських територій	Проведення капітальних і поточних ремонтів будівель дитячих навчальних закладів
	Розбудова дорожньої інфраструктури	Реконструкція, ремонт та експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування та об'єктів придорожнього сервісу. Здійснення заходів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху на особливо небезпечних ділянках автомобільних доріг

У зарубіжній та вітчизняній практиці управління стійким розвитком сільських територій немає готових рецептів вирішення всіх виникаючих проблем, і кадри повинні бути готові до інновацій у своїй роботі [6].

Передумовою соціально-економічного розвитку сільських територій є взаємодія громадськості, органів влади та місцевого самоврядування. Місцеві адміністрації, ґрунтуючись на законодавстві, повинні активізувати та координувати процес розвитку сільської місцевості, залучати до цього процесу громадськість, а також посилювати економічну самостійність органів місцевого самоврядування, щоб поступово перевести їх на самофінансування. Тому досить важливо, щоб кошти в необхідній кількості залишалися в сільському бюджеті для розвитку та процвітання села.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Удосконалення системи самоврядування сільськими територіями Бережанського району Тернопільської області забезпечить належні умови для поліпшення економічної діяльності та економічного зростання, збільшення доходів населення, утримання безробіття на певному рівні, зростання економіки господарського комплексу району шляхом впровадження інвестиційно-інноваційних проектів та ресурсо- і енергозберігаючих технологій.

Визначені в програмі основні пріоритетні напрями розвитку сільської місцевості адміністративного району допоможуть реалізувати державну регіональну політику, створити умови для кращого соціально-економічного розвитку, досягти певного рівня життя, незважаючи на складну ситуацію в селі.

Список літератури

1. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України : закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст.195.
2. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Бережанського району на 2014 рік (затверджена рішенням 26-ї сесії Бережанської районної ради від 29 липня 2014 р. № 293).
3. Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2015 року (затверджена рішенням обласної ради від 27 травня 2008 року № 280)
4. Державна цільова програма сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>
5. Інститути та інструменти розвитку територій. На шляху до європейських принципів / за ред. С. Максименка. – К. : Ін-т "Схід-Захід", 2001. – 244 с.
6. Антонов А. В. Удосконалення системи управління сільськими територіями [Електронний ресурс] / А. В. Антонов // Держава та управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – № 10 – Режим доступу до журн. : <http://www.dy.nayka.com.ua>
7. Коломийчук В. С. Стратегічні засади соціально-економічного розвитку регіону (Методологія. Методи. Практика) / В. С. Коломийчук, Л. Т. Шевчук, С. Л. Шульц. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. – 278 с.
8. Лисенко Л. В. Ефективність місцевого самоврядування як чинник сталого розвитку сільських територій / Л. В. Лисенко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 1(4). – С. 304–311.

9. Прокопа І. В. Соціальні аспекти розвитку сільських територій / І. В. Прокопа // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 48–51.

10. Саблук П. Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П. Т. Саблук // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 4–12.

Рассмотрена система самоуправления сельскими территориями Бережанского района Тернопольской области, которая нуждается в разработке комплексного плана социально-экономического развития района, содержащего основные приоритеты и основные пути достижения поставленных целей.

Система самоуправления, сельские территории, обеспечение, социально-экономическое развитие.

The system of self-government by rural territories of the Berezhanskogo district of the Ternopil region which needs development of complex plan of socio-economic development of development of district is examined, that contains basic priorities and basic ways of achievement of the put aims.

System of self-governance, rural development, security, socio-economic development.

УДК 338.43:539

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОКА НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В. Д. Євтушенко, здобувач*

Визначено сутність конкурентоспроможності продукції. Виділено основні види чинників, які впливають на конкурентоспроможність молока на сільськогосподарських підприємствах та проаналізовано їх вплив на його конкурентоспроможність.

Сільськогосподарські підприємства, виробництво молока, конкурентоспроможність, чинники, якість, ефективність.

Підписання економічної частини Угоди про асоціацію, у тому числі договору про всеосяжну зону вільної торгівлі між Україною та ЄС, відкриває нові можливості для України щодо виходу на ринки ЄС і загрози щодо експорту продукції в Росію та інші країни СНД. Згідно з Угодою про асоціацію, усі продукти харчування, які призначені для продажу, в Україні необхідно виробляти відповідно до європейських норм, що уможливить їх експортування без додаткової сертифікації в країни-члени ЄС. Нині

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН України М. М. Ільчук